

Skördeprognos för spannmål och oljeväxter 2004

Crop production forecast for cereals and oilseed crops in 2004

I korta drag

Stora skördar av spannmål och oljeväxter 2004

Enligt en prognos från Jordbruksverket beräknas den totala spannmålsskörden för 2004 bli ca 5,9 miljoner ton vilket är ca 10 % högre än både förra årets skörd och den genomsnittliga skörden de senaste 5 åren. För samtliga spannmålsgrödor fränsett havre och blandsäd beräknas skörden bli betydligt högre än 2003. Arealerna havre och blandsäd har i år minskat betydligt. Skörden per hektar beräknas för samtliga spannmålsgrödor bli högre än både 2003 och genomsnittet för de senaste 5 åren.

Skörden av oljeväxter beräknas bli högre än genomsnittet de senaste 5 åren och även betydligt högre än 2003 vilket är en följd av förhållandevis stora arealer med oljeväxter.

Vädret för spannmålsodlingen har varit gynnsamt i år. Regnet kom tidigt och i de flesta områdena har det kommit regelbundet. I begränsade områden har dock regnet kommit i sådana mängder att grödorna kan ha skadats. Detta påverkar dock i mindre grad den totala skörden i Sverige.

Prognoserna är gjorda utifrån en metod som utvecklats vid Jordbruksverket och som baseras på statistiska samband mellan tidigare års väderdata och skördar. I beräkningarna används även väderdata och odlade arealer för 2004. Metoden bygger på statistiska regressionsmodeller där skördarna för olika grödor beskrivs som funktioner av olika mått på väder. Beräkningarna har endast gjorts totalt för hela landet varför regionala uppgifter inte redovisas.

Prognoserna bygger på att årets väder från augusti och framåt är som under ett normalår. Skulle vädret från augusti och framåt avvika avsevärt från normalåret kan skillnaderna mellan prognoserna och de verkliga skördarna bli stora.

Anders Grönvall, SJV, tfn 036-15 56 97
anders.gronvall@sjv.se

Statistiken har producerats av Statens Jordbruksverk, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1404-5834 Serie Jordbruk, skogsbruk och fiske. Utkom den 13 augusti 2004.
Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.
Utgivare av Statistiska meddelanden är Svante Öberg, SCB.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Hektarskördar	3
Totalskördar	3
Fakta om statistiken	5
Detta omfattar statistiken	5
Så görs statistiken	5
Prognosmetod	5
Skördens beroende av vädret	5
Väderförhållandena 2004	5
Statistikens tillförlitlighet	6
Felkällor	6
Föregående års prognoser	7
Bra att veta	8
Elektronisk publicering	9
In English	10
Summary	10
Yield	10
Total production	10
List of terms	10

Statistiken med kommentarer

I detta Statistiska meddelande redovisas resultatet av skördeprognoser 2004 avseende spannmål och oljeväxter. Preliminär skördestatistik 2004 kommer att redovisas på riksnivå i november och på länsnivå i december 2004. Definitiva resultat kommer att redovisas under våren 2005.

Hektarskördar

Prognoser för hektarskördar år 2004 presenteras i tabell 1. Dessa jämförs med hektarskördarna 2003 enligt den definitiva skördestatistiken och med genomsnittliga hektarskördar under de senaste fem åren. Enligt prognoserna blir årets hektarskördar för spannmålsgrödorna 6 - 28 % högre än 2003 utom för blandsäd som väntas få oförändrad hektarskörd. Jämfört med de genomsnittliga hektarskördarna för de fem närmast föregående åren beräknas 2004 års hektarskördar för spannmålsgrödorna bli ca 5 - 15 % högre.

Beträffande oljeväxter beräknas hektarskörderna bli något lägre än 2003 års skörd för höstraps och vårraps men högre för höstrybs och vårrybs. Hektarskördarna av raps beräknas bli något lägre än genomsnittet för de senaste 5 åren medan rybs beräknas ge något högre hektarskördar än detta genomsnitt.

Vädret för spannmålsodlingen har varit gynnsamt i år. Regnet kom tidigt och i de flesta områdena har det kommit regelbundet. I begränsade områden har dock regnet kommit i sådana mängder att grödorna kan ha skadats. Detta påverkar dock i mindre grad den totala skörden i Sverige.

Prognoserna bygger på att årets väder från augusti och framåt är som under ett normalår. Skulle vädret från augusti och framåt avvika avsevärt från normalåret kan skillnaderna mellan prognoserna och de verkliga skördarna bli stora.

Tabell 1. Hektarskörd, kg/ha

Gröda	Prognos 2004	Hektarskörd 2003	Genomsnitt 1999-2003
Höstvete	6 580	5 630	6 110
Vårvete	5 330	4 960	4 950
Höstråg	5 330	4 920	5 150
Höstkorn	5 880	4 600	5 060
Vårkorn	4 500	4 240	4 100
Havre	4 400	4 010	3 810
Rågvete	5 210	4 630	4 780
Blandsäd	3 500	3 510	3 320
Höstraps	2 790	2 860	3 000
Vårraps	1 900	1 920	2 010
Höstrybs	1 720	1 490	1 670
Vårrybs	1 610	1 360	1 530

Totalskördar

Prognosen av den totala skörden för respektive gröda beräknas genom att multiplicera den prognostiserade hektarskörderna med den totala grödarealen för respektive gröda. De arealer som används är hämtade från Statens jordbruksverks administrativa stödregister, IAKS, i juli 2004. Detta innehåller gröduppgifter som lämnats av de jordbrukare som ansökt om arealersättning och har minst 0,3 hektar åkermark. De preliminära och definitiva skördeskattningarna för år 2004 kommer också att beräknas utifrån IAKS-data, även om arealerna troligtvis kommer att ändras något då de blir definitiva.

Totalt beräknas spannmålsskörden bli ca 5,9 miljoner ton för år 2004 vilket är nästan 10 % högre än både förra årets skörd och genomsnittskörden för de fem åren 1999 - 2003. Endast skörden av havre och blandsäd beräknas bli lägre än 2003 vilket är en följd av lägre arealer som kompenserar den högre hektarskörden. För höstvetete minskar arealerna men den betydligt högre hektarskörden medför trots detta en högre totalskörd. Jämfört med genomsnittet för de senaste 5 åren är framför allt skörden av höstvetete betydligt högre. För övriga grödor beräknas skörden bli ungefär som genomsnittet för de senaste 5 åren. Till följd av mycket höga arealer kommer skörden av oljeväxter bli betydligt större än tidigare år.

Tabell 2. Hektarskörd, areal och total skörd år 2004

	Ha-skörd		Total skörd (tusen ton)		
	Prog. 2004 kg	Prel. 2004 ha	Prog. 2004	2003	Genom- snitt 5 år
Höstvetete	6 580	350 556	2 305	2 049	1 902
Vårvete	5 330	53 581	286	234	257
Höstråg	5 330	24 607	131	118	146
Höstkorn	5 880	5 299	31	29	44
Vårkorn	4 500	393 540	1 769	1 517	1 646
Havre	4 400	230 925	1 010	1 102	1 091
Rågvete	5 210	52 615	274	205	178
Blandsäd	3 500	17 469	61	98	96
Summa spannmål		1 128 591	5 868	5 352	5 361
Höstraps	2 790	38 288	107	66	71
Vårrops	1 900	36 329	69	50	42
Höstrybs	1 720	1 319	2	2	2
Vårrys	1 610	8 379	13	12	20
Summa oljeväxter		84 315	192	130	135

Fakta om statistiken

Detta omfattar statistiken

SCB gör årligen uppskattningar av skörden för de viktigare grödorna, uppskattningar som de senaste åren gjorts utifrån intervjuundersökningar efter att tidigare ha byggt på objektiva mätningar av skörden på olika provytor. Preliminära resultat från dessa intervjuundersökningar publiceras under nov/dec och definitiva resultat under våren nästkommande år.

Då det finns ett behov av skördeinformation som kan redovisas vid ett tidigare tillfälle, har Jordbruksverket utvecklat en prognosmetod för att uppskatta skörden av olika grödor utifrån väderdata och tidigare års skördar. Metoden bygger på statistiska regressionsmodeller där skördarna för olika grödor beskrivs som funktioner av olika mått på väder. Modellerna tar hänsyn till skörde- och väderdata från januari 1965 till och med sommaren 2004.

De grödor som skörden uppskattas för är: höstvetete, vårvete, höstråg, höstkorn, vårkorn, havre, blandsäd, rågvete, höstraps, vårstraps, höstrybs och vårrybs.

Så görs statistiken

Prognosmetod

Som underlag för prognoserna har skördedata på länsnivå (med nuvarande länsindelning omfattande 21 län) och väderdata från 11 väderstationer använts. Väderdata utgörs av månadsmedelvärden för medeldygnstemperaturen och månadsvärden för nederbörden för månaderna januari-oktober 1965-2003 och januari-juli 2004. För varje län och för varje gröda som odlas i någorlunda omfattning i respektive län tas en regressionsmodell fram som beskriver det statistiska sambandet mellan väderdata och hektarskörd. Dessa prognoser viktas sedan samman till en genomsnittlig hektarskörd för riket. Resultat presenteras enbart på riksnivå då prognoserna på länsnivå är alltför osäkra för att särskilt redovisas. Eftersom väderdata för månaderna augusti till oktober innevarande år inte finns tillgängliga vid prognostillfället antas att temperatur och nederbörd dessa månader blir ”normala”.

Skördens beroende av vädret

Det kan konstateras att sambandet mellan skörd och väder är komplext, kanske alltför komplext för att på ett någorlunda enkelt sätt kunna sammanfattas i matematiska modeller. Ett problem är att avgöra vilka vädervariabler som påverkar en viss gröda i ett visst län och hur detta samband är beskaffat. Dataanalyser visar att de vädervariabler som statistiskt sett har störst samband med skörden av höstsådda grödor är vädret i början på året (från januari till april) och då främst medeldygnstemperaturen. De variabler som förklarar variationer i avkastning av vårsådda grödor är framförallt temperaturen i april och juni. I Götaland förklaras skördevariationer dessutom av nederbörds mängden i april och juni månad medan både temperatur och nederbörd i augusti månad förklarar skördevariationer i Norrland.

Väderförhållandena 2004

Följande tabell visar hur nederbörden och temperaturen varit under 2004 jämfört med genomsnittet under de föregående 35 åren. För att få jämförbarhet mellan olika typer av väderdata beskrivs dessa i formen (v-m)/s där v är årets väderdata, m är medelvärdet över de senaste 35 åren och s är standardavvikelsen. Värdet 0 betyder att variabeln i år är lika med genomsnittet under de senaste 35

åren. Plusvärden betyder att årets variabelvärde är större än normalt och minusvärden betyder på motsvarande sätt att årets variabelvärde är mindre än normalt.

För de 11 väderstationerna har väderutfallet varit som följer.

Tabell 3. Normerad skillnad mellan årets väderdata och genomsnittsdata under de föregående 35 åren

Station/väder- variabel							
Temperatur	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli
Malmö	-0.6	0.4	0.6	1.3	0.4	-1,0	-0,8
Ullared	-1.1	0.1	-0.1	0.7	-0.4	-1,5	-1,5
Växjö	-0.7	0.4	0.4	1.1	0.0	-1,0	-1,1
Visby	-0.7	0.4	0.6	1.4	0.3	-0,5	-0,5
Skara	-0.4	0.5	0.4	1.5	0.7	-0,8	-0,9
Norrköping	-0.5	0.5	0.7	1.2	0.7	-0,3	-0,6
Örebro	-0.5	0.4	0.5	1.4	0.8	-0,7	-0,7
Uppsala	-0.1	0.6	0.5	1.7	0.4	-0,5	-0,1
Söderhamn	0.0	0.7	0.4	1.2	0.3	-0,3	-0,3
Sundsvall	0.1	0.6	0.6	1.0	0.6	-0,7	-0,3
Lycksele	-0.2	0.2	0.3	1.6	0.2	-1,1	-0,5
Nederbörd	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli
Malmö	0.8	-0.2	0.6	-0.5	-1.4	1,1	2,0
Ullared	0.9	0.5	1.1	-0.5	0.8	1,0	2,0
Växjö	-0.3	-0.5	0.1	-1.3	-0.1	0,6	3,2
Visby	0.0	-1.0	-0.4	-0.7	-0.1	-0,3	0,1
Skara	-1.1	0.4	-0.6	-0.8	-0.7	0,1	1,9
Norrköping	-0.1	-0.8	0.1	-0.7	0.3	0,0	1,4
Örebro	-0.6	-0.9	-0.3	-0.9	0.0	1,8	0,5
Uppsala	0.0	0.0	-0.1	-0.7	0.3	0,9	0,2
Söderhamn	-0.3	0.4	0.1	-0.8	-0.5	-0,3	0,1
Sundsvall	-0.8	-0.7	0.2	-0.7	-0.6	0,3	-0,3
Lycksele	-0.5	-0.1	-0.7	-1.1	-0.2	0,2	1,2

Året 2004 började med att vara kallare än normalt i januari men från februari till maj har det generellt sett varit varmare än normalt, framförallt i april månad. Juni och juli har däremot varit betydligt kallare än normalåret. I början av året var nederbörden, generellt sett, lägre än normalt för att i juni och juli vara betydligt högre än normalt.

Statistikens tillförlitlighet

Felkällor

Precis som för de flesta andra prognoser finns det problem och källor för osäkerhet även i denna prognosmetod. Några av dessa är:

- ♦ De gjorda prognoserna bygger på verkliga uppgifter av väderdata fram till och med juli år 2004. För efterföljande månader har årets väderdata satts till normalvärden, vilket gör att prognoserna kan slå fel om årets väder i augusti och september skiljer sig markant från normalåret.
- ♦ Antalet väderstationer är betydligt färre än antalet län vilket gör att vädret vid vissa stationer får representera vädret i flera län. Naturligtvis kan detta påverka resultaten betydligt då förhållandena kan skilja sig åt både inom och mellan län. Samtidigt har vissa stationer ändrats sedan 1965, vissa har lagts ner och vissa har tillkommit vilket gör att alla tidsserier inte utgörs av data från en station utan har tagits fram utifrån olika stationer.

- ♦ Modellen med de vädervariabler som används, månadsmedelvärdet för medeldygnstemperaturen och månadsvärde för nederbörden, tar inte hänsyn till hur temperatur och nederbörd fördelar sig över månaden. Om exempelvis nederbörden kommit under en kort period en månad påverkar detta skörden annorlunda än om nederbörden varit jämnt utspridd över månaden.
- ♦ Metoden för de skördeuppskattningar som SCB presenterar varje år och som ligger till grund för de studerade sambanden mellan skörd och väder som prognosmodellerna bygger på, har inte varit densamma under hela perioden. Tidigare baserades SCB:s skördeuppskattningar främst på provtagningar i fält medan de sedan 1998 baseras på telefonintervjuer. Som en följd av bytet av metod för skördeuppskattningar, från provtagning till intervjumetod, har hektarskörden fått en något annorlunda innebörd. När statistiken baserades på skörden från provytor avsåg hektarskörden skörd per besädd area. När uppgifterna nu hämtas från lantbrukarna blir det mer fråga om en hektarskörd som avser skörd per bruttoareal av grödan. Det skulle i så fall ge en något lägre hektarskörd. De prognosmetoder som använts här blir något osäkrare om nivån på den faktiska skörden ändrats till följd av metodbyte.

Föregående års prognoser

För att belysa svårigheter i skördeprognoserna redovisas i följande tabeller 2002 och 2003 års prognoser i förhållande till utfallet av SCB:s definitiva skördeuppskattningar.

Tabell 4. Skillnader i hektarskörd mellan tidigare års prognoser och utfall av skördeuppskattningar

Gröda	2002			2003		
	Prognos kg	Utfall kg	Skillnad %	Prognos Kg	Utfall Kg	Skillnad %
Höstvete	6 590	6 470	2	6 430	5 630	14
Vårvete	5 150	4 960	4	5 010	4 960	1
Höstråg	5 310	5 330	0	5 060	4 920	3
Höstkorn	5 480	5 390	2	5 330	4 600	16
Vårkorn	4 320	4 340	0	4 070	4 240	-4
Havre	3 950	4 100	-4	3 550	4 010	-11
Rågvete	5 040	5 540	-9	4 820	4 630	4
Blandsäd	3 370	3 580	-6	3 150	3 510	-10
Höstraps	2 770	2 910	-5	2 750	2 860	-4
Våraps	1 840	2 110	-13	1 890	1 920	-2
Höstrybs	1 710	1 760	-3	1 760	1 490	18
Vårrys	1 630	1 510	8	1 630	1 360	20

Tabell 5. Skillnader i totalskörd mellan tidigare års prognoser och utfall av skördeuppskattningar

Gröda	2002			2003		
	Prognos (tusen ton)	Utfall (tusen ton)	Skillnad %	Prognos (tusen ton)	Utfall (tusen ton)	Skillnad %
Höstvete	1 880	1 845	2	2 340	2 049	14
Vårvete	280	268	4	240	234	15
Höstråg	130	128	1	120	118	8
Höstkorn	35	27	2	40	29	27
Vårkorn	1 780	1 751	1	1 470	1 517	-3
Havre	1 170	1 181	-1	990	1 102	-10
Rågvete	160	169	-8	220	205	7
Blandsäd	75	93	-20	80	98	-18
Summa spannmål	5 500	5 462	1	5 500	5 352	3
Höstraps	87	91	-4	66	67	-1
Vårrops	40	46	-12	50	51	-2
Höstrybs	3	3	-1	2	1	25
Vårrys	20	19	8	12	11	14
Summa oljevaxter	150	159	-5	130	130	0

För höstkorn, rågvete, blandsäd och höstrybs baseras inte prognoserna direkt på väderdata då skördeuppskattningar inte gjorts under en tillräckligt lång period. Prognoserna för dessa grödor baseras istället på vilka samband de har med andra grödor. Detta förklarar de något högre avvikelserna för just dessa grödor.

För år 2002 blev den totala skörden av spannmål lika stor som enligt skördeprognosen medan prognosen överskattade skörden något 2003. Den totala skörden av oljevaxter underskattades något i prognosen 2002 medan den för 2003 blev ungefär som prognosen. Prognoserna för de stora grödorna blev i allmänhet bättre än för de små grödorna även om variationerna mellan grödorna var mycket stora för 2003.

Bra att veta

I november redovisas preliminära skörderesultat på riksnivå, med ett urval av ca 1 000 lantbrukare som undersökningsunderlag.

I början av december redovisas preliminär skörd av matpotatis och potatis för stärkelse.

Preliminär skörd av spannmål, ärter och oljevaxter med redovisning på län, produktionsområden och riksnivå baserade på hela urvalet (drygt 4 000 lantbruk) redovisas i mitten av december.

Definitiva uppgifter om 2004 års grödarealer redovisas under 1:a kvartalet 2005.

Definitiva resultat från skördeundersökningar 2004 redovisas under 1:a kvartalet 2005. Skördeuppskattningarna för spannmål kommer för 2004 publiceras vid 14 % vattenhalt mot tidigare 15 %. I detta meddelande har beräkningarna gjorts vid 15 % vattenhalt.

Elektronisk publicering

Detta statistiska meddelande finns kostnadsfritt åtkomligt på Jordbruksverkets webbplats <http://www.sjv.se> under Statistik & fakta samt på SCB:s webbplats <http://www.scb.se> under Jord- och skogsbruk, fiske.

Statistiska meddelanden inom området jordbruksstatistik trycks fr.o.m. 2002 inte längre upp för distribution. I stället för att prenumerera på tryckta Statistiska meddelanden finns det möjlighet att, vid varje tillfälle som officiell jordbruksstatistik publiceras, utan avgift erhålla ett meddelande om detta per e-post tillsammans med publikationen i pdf-format. De som önskar ingå i denna form av prenumerationservice skall sända en anmälan per e-post till gunilla.thorsell@sjv.se.

Enskilda exemplar av publikationerna kan erhållas som papperskopior till ett pris av 50 kr per exemplar. Dessa kan vid varje enskilt fall beställas från Marjatta Niemi tfn: 036 - 15 59 34, fax: 036 - 34 01 96, post: Jordbruksverket, 551 82 Jönköping, e-post: marjatta.niemi@sjv.se.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild Beskrivning av statistiken

In English

Summary

This report provides forecasts for 2004 for the yields per hectare and total production of cereals and oilseed crops. The results are presented for all of Sweden.

Yield

The forecast for the yields per hectare of cereals are expected to be 6 - 28 % higher than the yields for 2003. Compared to the average yields for the last five years the yield per hectare for the majority of cereals is expected to be 5 - 15 % higher.

For oilseed crops the forecasts of the yields per hectare are lower than the yield per hectare last year, except for spring turnip rape. Compared with the average yield for the last five years the yields of spring and winter rape are expected to be lower, while the yields of spring and winter turnip rape are expected to be higher.

Total production

The forecast of the total production of cereals is 5,9 million tons for 2004, which is higher than both for 2003 and the average for the years 1999-2003. In general winter cereals are expected to have a higher production while the spring cereals are expected to have a lower production than for 2003. This is mainly due to higher areas of winter cereals and lower areas of spring cereals.

The total production of oilseeds is expected to be almost 50 % higher than 2003 due to higher areas. Compared to the average production for the last five years the production for 2004 is expected to be almost 40 % higher.

List of terms

Areal	Area
Blandsäd	Mixed grain
Genomsnitt	Average
Gröda	Crop
Havre	Oats
Hektarskörd	Yield per hectar
Höstkorn	Winter barley
Höstraps	Winter rape
Höstrybs	Winter turnip rape
Höstråg	Winter rye
Höstvete	Winter wheat
Normskörd	Standard yield
Oljeväxter	Oilseed crops
Prognos	Forecast
Rågvete	Triticale
Spannmål	Cereals
Total skörd	Total production
Vårrops	Spring rape
Vårrybs	Spring turnip rape
Vårvete	Spring Wheat